

Els mots de moda

É s lícit de preguntar-nos, o de plantejar, quina actitud cal adoptar davant els mots que, de sobte, obeint a no se sap quina misteriosa llei, es posen de moda. Algunes vegades són neologismes. És a dir, mots de creació recent, d'altres són mots que fins ara havien dormit plàcidament a les pàgines dels diccionaris, només amb alguna escapada escadussera, i que de cop i volta han fet irrupció, amb unas envejables ganes de viure, en la prosa periodística, en el llenguatge de la comunicació, dels debats, de les assemblees, de les taules rodones, dels col·loquis...

Ens sembla evident que tothom té dret a no ésser diferent, a ésser igual que tothom, i a recórrer a les mateixes paraules que fan servir els altres, cosa que, al capdavant, bé cal reconèixer-ho, constitueix una posició de comoditat. Quant diem, per exemple, "D'alguna manera ho hem assumit una mica", ¿expressem realment una idea més o menys precisa, exterioritzem realment el nostre pensament, o bé ens limitem a dir una frase banal, la mateixa que hauria dit qualsevol dels altres participants en un col·loqui o un debat? Admetent que es tracti del segon cas,

també hem de reconèixer el dret de qualsevol ciutadà a recórrer a aquesta sol·lució tan fàcil i còmoda, volem dir, a resoldre un problema immediat —el problema de no restar callat, de dir qualsevol cosa que sigui admesa pels circumstants— sense cap esforç; dit encara altrament, el dret a beneficiar-se d'una d'aquestes creacions del llenguatge, del qual hom espera —sia com a cosa principal o exclusiva, sia com a cosa secundària o complementària que creï aquestes frases, aquestes expressions estereotipades, aptes a ésser utilitzades en tota ocasió.

Això —la reconeixença d'aquest dret— no ens priva, però, de reaccionar contra aquesta tendència, d'adonar-nos que l'èxit d'una paraula o d'una expressió, usada en tot i per tot, és la marca de la seva superfluïtat i que comporta el bandejament d'altres formes de llenguatge, i que, enderiats a dir cada cosa pel seu nom, amb la màxima exactitud aconseguible, ens rebel·lem i no acceptem aquestes imposicions de la moda. També hi tenim dret. Si algú, però, en aquests mots, cerca l'expressivitat, li recordem que Carles Riba deia que era "per una falla greu del gust... que alguns cercaran l'expressivitat... En les resonàncies de certs mots de moda, que fan efecte sense precisar res per la noció que comporten".

Albert Jané